

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter voja po postu. Cena za avstro-ungarsko vojsko na vsoto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 80 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hoče naročiti, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbo brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Za znanila plačuje se od petostopne petit-vrste po 12 h, če se omanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je s Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Slovenski odborniki v goriskem deželnem odboru.

Že pred leti, ko so se izvršile volitve v novi deželni odbor gorški smo izrazili odkrito našo bojazen, da ne bodo v to korporacijo poslani slovenski zastopniki na svojem mestu, kakor bi to težavni položaj gorških Slovencev v ožgled laški prepotenci nujno zahteval. Naš strah se je izkazal kot opravičen, kar se je posebno pokazalo pri zadnji seji minulo sredo.

Kakor je znano, se je pred kratkim kreiral za Gorško poseben deželni hipotečni zavod. Uradniška mesta so bila že razpisana in treba je bilo pred vsem imenovati zavodu ravnatelja. Za to mesto je prosilo več sposobnih moči, Lahov in Slovencev, razen njih pa še neki Nemec dr. Staudinger. Deželni glavar se je takoj sprva krepko zavzemal za tega Nemca, kar se je zdelo vsakomur čudno. No, pa stvar se je pojasnila, ko se je izvedelo, da je ta Staudinger Pajerjev — sorodnik. Torej ta Nemec je bil glavarjev kandidat, dasi ni niti gorški deželan. Tej kandidaturi so se Slovenci upirali z motivacijo, da mora na to mesto biti imenovan vsekakor kak gorški rojak, naj si bo že Slovenec ali Italijan. Dasi sta torej slovenska odbornika načelno nasprotovala temu imenovanju, vendar ju je premeteni Pajer speljal na led. V sredo teden je namreč sklical glavar sejo, pri kateri se je imelo definitivno sklepati o imenovanju ravnatelja dež. hipotečnemu zavodu. Ta točka je bila sicer že preje na dnevnem redu, a vedno sta slovenska odbornika definitivno sklepanje preprečila s tem, da sta se redno odstranila. Pri zadnji seji pa ju je Pajer le vjel! Otvorivši sejo je namreč kratko konstatoval, da je odbor polnoštevilčen, ter hitro predlagal imenovanje Staudingerja ravnateljem. Slovenska odbornika Berbuč in Klančič, ta je nadomestoval dr. Gregorčič, sta bila seve konsternirana docela, da sta v svoji zmedenosti obsedela in

pozabila zapustiti dvorano. Na ta način je bil Staudinger z italijanskimi glasovi imenovan ravnateljem hipotečne banke. Ne glede na to, da je bil odbor z ozirom na deželni status protizakonito sestavljen, ker je bil navzoč Verzegnassi, ki je državni poslanec in ki kot tak, dokler traja državnozbornsko zasedanje, ne more opravljati posle deželnega odbornika, vendar znači to velik uspeh deželnega glavarja Pajerja, to tembol, ker Slovenci proti nezakoniti sestavi odbora ne morejo ugovarjati, ker bi se tudi poslanec Klančič ne smel udeležiti seje, ker ne biva v Gorici, kakor to zahteva deželni pravilnik. Iz tega suhega dejstva je razvidno, da ima dr. Pajer klerikalce popolnoma na vrvi, in da doseže pri njih vse, karkoli hoče, ako ne na lep način, pa z zvijačo, kakor se je to tolikrat zgodilo. Če bi bilo klerikalnim odbornikom kaj več ležeče na stvari, bi ji pač posvetili več pažnje, potem bi jih pa tudi Pajer ne mogel tako speljati na led, kakor pretečeno sredo!

Kriza na Ogrskem.

Nad grofom Khuenom-Hedervaryjem visi Demoklijev meč. Nastala je najresnejša kriza, dasi se oficijalno še taji. V ogrskih političnih krogih prevladuje splošno mnenje, da grof Khuen ne bo dočakal kot ministrski predsednik razsodbe parlamentarne komisije o zloglasni aferi Szapary — Dienes.

V petek ponoči je tedaj prala to umazano perilo parlamentarna preiskovalna komisija. Pri tem so se vedli nekateri tožitelji, kakor posl. Olay, pa tudi toženi grof Szapary, skrajno smešno in strahopetno. Tako je izjavil poslanec Olay, da ima dokaze za to, da je ministrski predsednik bil v direktni zvezi z grofom Szaparyjem, in da so tudi še drugi poslanci bili podkupljeni.

Zagrozil je, da bo napravil proti ministrskemu predsedniku inkompatibilitetno ovadbo, ako ne izgine takoj z

ministrskega sedeža. Inkompatibilitetnemu odseku bo naznanil svoje podatke ter vse brezobzirno razkril. Podatkov da ima dovolj. Na poziv predsednika in tovaršev, naj pove podatke, pa se je Olay začel strahopetno zvijati ter je govoril le o svojem subjektivnem mnenju, da se je grof Khuen zvezal s socialnimi demokrati in da so se izvršila podkupljenja že poprej.

Posl. Olay je opozicijo neusmiljeno blamiral; vse kaže celo na to, kakor da bi bil tako klaverno postopal z namenom, da spravi svojo stranko ob zadnji ugled. Kaj pa ko bi tudi tukaj igralo ymes malo podkupljenja?

Posl. Papp je potem pripovedoval celo afero. Navajal je, da mu je Dienes rekel: „Tisti, ki ima sedaj najvišjo moč v deželi, ima velike interese na tem, da se usodnega dne ne bo razpravljalo nobeno vojaško vprašanje v zbornici.“ Nadalje mu je Dienes zaupal, da se namerava cela vrsta opozicijskih poslancev razorožiti. Za vsakega poslanca bi dobil Papp primerno provizijo.

Najklavnejša prikazen je bil glavni obtoženec, grof Szapary. Na zaslišanje je čakal 2½ ure v predsobi. Komaj se je držal po koncu, bil je smrtno bled. Začel je takoj brati s papirja svojo izpoved stoji. Predsednik ga je povabil, naj sede, a grof je odgovoril: „Za obtoženca se ne spodobi, da bi sedel.“ Njegova izpoved se je glasila: „Spoštovana komisija! Dovolim si, komisiji naznaniti, da je denar, ki ga je Dienes izdal, od mene. Podrobnosti jedva poznam. Tudi nisem bil radoveden, jih poznati. Stori sem to, ker sem mislil, da mi bo s tem mogoče pospešiti odpravo ex lex stanja, ki grozi postati usodno. Deloma sem to storil tudi iz resnične privrženosti do osebe ministrskega predsednika, ne da bi vlada o tem najmanjše kaj znala. O dogodkih 29. julija sem poročal še tisti večer ministrskemu predsedniku ter mu podal tudi svojo demisijo. Ob ednem si dovolim izreči svojo naglobokejšo obžalovanje, da so po moji krivdi nastale v parlamentu neprijetnosti. Gospoda

moja! To sem imel javiti, drugega nimam nič povedati.“

Na vsa nadaljna vprašanja je odgovarjal grof ali negativno ali pa sploh ni hotel odgovarjati. Tako ni hotel odgovoriti na vprašanja, ali je z Dienesom osebno občeval, s kom je sploh v tej zadevi občeval, ali s Singerjem, Szellesom (ki je izvršil znani atentat na Hentzijev spomenik), ali z mestnim poglavarjem Rudnayem. Tudi ni hotel vedeti, koliko denarja je izdal za podkupljenje, kdo je spremenil Dienes na Nemško. Posl. Polonyi mu je rekel: „Vi ste postali žrtva konzorcija hudodelcev. Iti bi nam morali na roke, da dobimo krivce ter operemo čast parlamenta.“ Szapary je samo odgovoril: „Jaz sam sem krivec.“ S tem je bilo zaslišanje končano, ki je trajalo čez polnoči v soboto.

Afera pa s tem še seveda ni poravnana. V prvi vrsti se bo vršila cela vrsta zasebnih procesov. Med drugim toži grof Khuen Dienes zaradi njegove izjave, da je v zvezi z afero. Tudi bivši ministrski predsednik Banffy toži nekatere liste, ki so ga obdolžili, da je denar za podkupljenje od njega.

V neposredni zvezi z afero in s krizo je tudi odstop hrvaškega ministra Tomašića. Odstopiti je sicer moral zaradi inkompatibilitete, ker je kot minister prevzel mandat, v resnici pa bi do tega ne bilo prišlo ako bi ne bilo te afero. Vse zavore so tedaj popustile in Khuenov voz drvi v prepad.

Ruske razmere.

Slovečki švedski pisatelj Björnsterne Björnson je priobčil v pariškem listu „L'Européen“ pod naslovom „Solidarnost narodov“ temeljit članek o ruskih razmerah. Članek je seveda pisan s stališča simpatij za Fince in žide. Björnson dolži inozemstvo krivde za preganjanje židov v Kišenevu in za rusko samovlado sploh. V svojem članku navaja, da je imela Rusija leta 1902. javnih dolgov 17½ milijard rubljev, in sicer 8677 milijonov v deželi in 4333 milijonov v inozemstvu. Največ

so baje posodili Rusiji francoski židje Björnson pravi: »Brez francoskega zlata bi bila ruska samovlada že davno primorana kapitulirati. Nobena centralna mogočnost, niti najboljša, ni vstanu tako mnogobrojne in raznovrstne narode vladati. Brez pomoči inozemstva bi vse to samo ob sebi vzelo konec, bodisi potom revolucije, ali pa potom lastnega zanemarjenja. Najbolj naravno bi bilo, da bi se velikanske mase Rusije decentralizirale v federativno organizacijo. Ako ne bo vojna iztrešila goriva na sosedo, se bo tam užgalo in sledile bodo dolga leta eksplozije in potresi. Toda vojna bo izbruhnila; ako vsemogočna ruska birokracija ni odnehala pred nobenim sredstvom, da bi svojo vladu podaljšala, zakaj bi se vstrašila tega sredstva? Kakšni bodo tudi nasledki vojne, eno je gotovo: plačevanje obresti bo prenehalo, Rusija se bo za pomoč zahvalila z državnim bankrotom.« — Seveda so vse to le po-boljšanje želje idealnega protektorja Fincev. Prorokovanja se pa gotovo nikdar, ali vsaj v doglednem času ne izpolne.

Politične vesti.

— Konferenca pri cesarju v Išli, ki so se vršile v soboto glede sladkornega vprašanja, so dosegle popoln uspeh. O tem je bil izdan poseben komunike. Avstrijski individualni zakon o kontingiranju se odpravi z 10. avgustom.

— Vojaški nabori na Ogrskem. Nekateri opozicijski listi pišejo, da je bramovski minister izdal na vse velike župane tajno obvestilo, naj imajo vse pripravljeno za vojaške nabore, ki se začnejo 27. avgusta, najsi se razmere kakorkoli razvijejo. Mesto dosedanjih dveh komisij bodo štiri ali celo šest, da delo hitro izvrše. Z druge strani pa se ta vest odločno oporeka.

— Verski fanatizem v Perziji. Vsled ščuvanja mohamedanske duhovščine se nadaljuje klanje babistov. Položaj je zelo kritičen. V Insdu

LISTEK.

Renegat.

Povest iz tržaškega življenja.
(Po resničnih dogodkih spisal I. B.)

I.

Bilo je spomladi leta 1884. Na velikem trgu pred magistratom je svirala vojaška godba. Okrog nje se je gnetlo vse polno ljudstva, med tem ko je pred kavarno Specchi sedela gospoda, srebala sladoled in različne hladilne tekočine ter živahno razpravljala o kupčijah, o politiki in o vsakdanjih dogodkih ali pa opravljala in čez zobe vlekla svoje znanke in svoje znanke.

Prav na koncu dolge vrste miz, stoječih v ospredju, je sedel kakih 40 let star, elegantno oblečen gospod popolnoma sam in je z očitno neestrpnostjo nekoga pričakoval. Nprestano se je oziral doli proti »rumeni hiši«, kjer je pred vratni stala vojaška straža, proti poslopju tržaškega namestništva.

Iz tega poslopja je prihitel, ko je ravno nehala godba svirati in se je

občinstvo začelo razhajati, pravi vzor tržaškega »gigerla« srednje starosti in je naravnost veslal proti kavarni Specchi ter proti mizi, kjer je sedel omenjeni samotar.

— Torej vendar! je zaklical čakalec.

— Da, vendar in z važnim sporočilom! Dvorni svetnik Rinaldini mi je naročil, naj ti povem, da je tvoja stvar ugodno rešena. Jako ugodno, je pristavil. In potem mi je naročil, naj ti povem, da pridi jutri točno ob devetih k ekskelenoi.

Ogovorjenec ni izustil besedice. Plačal je in zapustil s svojim znanecem, vladnim tajnikom Marinijem kavarno. Šele ko sta bila sama je izdihnil:

— Daleč sem prišel!

— Ali, prosim te, je hitel Marini. Saj to vendar ni nič slabega. Zaupnik boš njegove ekselence gospoda namestnika, kakor smo uradniki. Razloček je samo ta, da za naše razmerje z vlado vsakdo ve, za tvoje pa ne bo nihče vedel. Ti si lahko pridobiš za vlado, za državo velikih zaslug...

— Ej, prijatelj, nikari ne klati

takih fraz. Jaz sem si popolnoma na jasnem, kakšen zaupnik da bom. Ali — kar je, to je. Sila kola lomi.

Šla sta proti korzu. Gredoč mimo magistrata, nista zapazila, da je kakih 50 let star mož, uvelih lic in rumenkaste brade, kar ostrmel, ko ju je zagledal, se obrnil za njima in jima potem počasi sledil do stare borze, kjer sta se ločila. »Gigerla« je krenil na korzo, njegov spremljevalec pa je stopil v Dreherjevo pivovarno, kamor je pohitel tudi njegov zasledovalec.

— Kaj si res ti? je strmel vprašal zasledovalec.

Ogovorjenec se je glasno zasmel in podavši dolecu roko je rekel: Da, jaz sem res pravi, če iščeš Viktorja Sancina, sina c. kr. uradnega sluga z zlatim križcem za zasluge odlikovanega, a sedaj že v gospodu počivajočega Antona Sancina. In če me oči ne varajo in me ni zapustil spomin, si ti dobri prijatelj mojega očeta, sedaj narodni delavec brez plačila Ivan Dolinar.

Govoril je nekako mehko in trde poteze njegovega lica so se pri tem nekam ublažile, kakor da ga res veseli, videti starega ljubega znanca.

Sedla sta za mizo in bila kmalu zapletena v živahen razgovor.

— Kako pa to, je vprašal Dolinar, da si v civilni obleki? Si-li na dopustu?

— Da, je odgovoril Sancin, na dopustu, ki pa bo precej časa trajal, namreč do moje smrti, katere pa še dolgo ne pričakujem.

— Torej nisi več oficir? Moj Bog, kaj pa se je zgodilo?

— Spodili so me!

— Kako? Tebe — stotnika! Zakaj vendar?

— Zakaj? Zaradi nesposobnosti gotovo ne, to mi lahko veruješ. Zaradi nesposobnosti sploh še niso nikdar nikogar spodili od vojakov, pač pa je že marsikak nesposoben postal general.

— Torej — si — Dolinar kar ni mogel nadaljevati začetege stavka.

— Vidiš, ljubi Dolinar, je sedaj popolnoma mirno in z vidno ironijo nadaljeval Sancin — jaz sem imel vedno posebno nagnenje za to, da bi dobro živel pa malo delal. In povrh sem imel še vedno posebno nagnenje, da sem ostro kritikoval, kar se je zgodilo. To mi je zlomilo vrat. Sicer

imajo drugi oficirji še več dolga, kakor sem ga imel jaz, a njim se prizanaša, ker so pohlevni in ponižni, meni pa se ni prizaneslo, ker nisem niti pohleven, niti ponižen.

— In kaj delaš sedaj, je vprašal Dolinar.

— Čakam primerne neveste, med tem pa sem agent, agent za vse. Če želiš kož kupiti ali kaj lesa prodati, če hočeš dobiti kako stanovanje ali v najem dati kako gostilno — jaz ti vse preskrbim in ker sva stara prijatelja, še za malo ceno.

— To vendar ni nič zate — je pripomnil Dolinar in ves začuden zmajeval z glavo. Prej oficir, stotnik, — sedaj pa nekaj senzual brez patenta. Poišči si raje kako stalno službo, če je tudi skromna, vendar imaš gotov kruh.

— Služba je res lepa reč, je dejal Sancin, a za financarja, ali za pisarja jaz nisem; jaz hočem biti svoboden mož. Kaj je odvisnost, sem spoznal kot oficir. Ljubši mi je kos suhega kruha, ki si ga zaslužim kot agent, kakor pa pečenka, ki bi si jo morda lahko privoščil kot odvisen človek.

so poklali 120 babistov. Privezovali so jih pred topove ter jih izstreljali v zrak.

— Rusija in Kitajska. Konferenca, ki so se vršile v Porth-Arthurju pod predsedstvom ruskega vojne ministra Kuropatkina, so sprejele sledeče točke: Rusija je pripravljena, odpoklicati svoje čete iz Mandžurije, razun iz ob železnicah ležečih pokrajin. Kitajska sme dovoliti naseljevanje tujcem v vseh pokrajinah, razun ob železnicah, toda si Rusija pridržuje pravico dovoljevanja. Te predloge sta odobrili Japonska in Zedinjene države, le Angleška se jim upira.

— Za odpravo splošne volilne pravice v pruski državni zbor deluje posebna tajna organizacija, ki so jo sedaj razkrili socialni demokrati. Prva naloga organizacije je, upeljati diete za državne poslance, s čemer se baje tudi vlada strinja.

Dopisi.

Iz Litije, 2. avgusta. Na vabilih in lepkih, ki oznanjajo veliko skupščino Ciril-Methodove družbe, je naznanjen le vlak, ki nam pripelje mile goste od Ljubljane sem. Naj bo tukaj povedano, da pride drugi vlak s skupščinarji od Zidanega mostu sem ob 8. uri 52 minut dopoldne. (Ta vlak pa odhaja zvečer ob 7. uri 44 minut.) Ker bo glavni vhod v trg šele po tem vlaku, je podružnični odbor sklenil, da se bo tega vlaka čakalo v gostilni g. V. pl. Wurzbach-a »na pošti«, kjer bo ljubezna gospa pl. Wurzbach-ova pripravila okusen zajutr in potem bo skupen vhod v trg in še en skupen pozdrav in sprejem konec mostu pri slavoloku, katerega postavlja g. Slanc (Šegač) na lastne stroške. Prijetno je gledati in videti, ko se vse vrši in veseli vzajemno tega lepega narodnega praznika. Ljubi Bog nam daj le še lepo vreme! Popoldne je spreved v Šmartno, katerega bi pa to ne veselilo, si lahko ogleda litijsko predilnico, ki je narejena po najnovejšem sistemu. Torej na svidenje 6. avgusta.

25-letnica „Citalnice“ v Šiški.

Šiška je praznovala včeraj znamenit dan; preteklo je namreč četrstoletje, odkar so navdušeni rodoljubi na čelu jim nepozabni Anton Knez, ustanovili »Citalnico« v Šiški, ki je bila in je še danes središče vsega tamošnjega narodnega delovanja. Slavnost se je vršila na prostranem Koslerjevem vrtu, ki je bil prazniku primerno okrašen z zastavami in lampijoni.

In kakor da bi se nebo samo radovalo tega dne, smehljalo se nam je doli z oboka v azurni modrin. Že dolgo pred početkom slavnosti se je zbrala na vrtu nepregledna množica gostov. Točno ob določeni uri so prikoralila ljubljanska društva na čelu jim »Sokola«, katere je občinstvo burno pozdravljalo, zlasti pa je bil »Sokola« predmet navduše-

nih klicev in ni dvoma, da je občinstvo vrlim Sokolom hotelo v oči gled podlih napadov z gotove strani pokazati demonstrativno svoje posebne simpatije.

Slavnost se je uveljavila z veličastno narodno himno »Lepa naša domovina«. Še so trepetali ubrani akordi navduševalne te pesmi po vzduhu, ko je stopil slavnostni govornik g. Ivan Resman na govorniški oder. Mahoma je nastala globoka tišina in z napeto pozornostjo je občinstvo obkolilo g. govornika. V vznemirjenosti, z gorkim rodoljubjem prepjenih besedah je slikal na to gosp. govornik početek in marljivo delovanje šiške »Citalnice«.

»Citalnica« v Šiški, je rekel, ni bila ustanovljena za parado in v zabavo, ampak kot ognjišče narodnega delovanja v prospeh splošnemu napredku; poklical jo je v življenje vzor plemenitega rodoljuba, nepozabni Anton Knez, ki ni bil tako za narod, kakor tudi za »Citalnico« — le knez po imenu, ampak tudi po duši in po dejanju. Kakor je nekdanji slavni (šiški) rajak Vodnik navdušeno zapel »Ilirija vstan«, tako je tudi Knez, ko je še narodna zavest snivala nevhujena v veliki ljudski masi, odločno zaklical: »Šiška vstan!«. In Šiška je vstala h krepkemu narodnemu življenju, ki je pulziralo po največ samo iz »Citalnice«. V njej so se zbirali vsi rodoljubi in iz nje so izšle tudi vse osnove, na podlagi katerih so se pozneje rodila druga društva.

V »Citalnici« se je v prvi vrsti gojila narodna zavest, netila se je ljubav do rodne zemlje, zato je tudi kot drugo narodno društvo vzklikala iz »Citalnice« podružnica »Družbe sv. Cirila in Metoda«. In ker so rodoljubi, zbrani v »Citalnici«, bili vnosi za občini narodni blagor, osnovali so tudi »Šiški« »Gasilno društvo« — Bogu na čast, bližnjemu pa v pomoč; iz kroga »Citalničarjev« je izšla tudi misel, da se je ustanovila tudi podružnica »Kmetijske družbe«, ki še danes marljivo deluje za prospeh in blagor kmetijskih svojih članov.

Govornik je nadalje povdajal, da so baš narodnjaki, ki so si ustanovili »Citalnico«, v veliki meri pripomogli, da je vzletel v Ljubljani »Sokola«; in ko je v navdušenih besedah slikal veliki pomen in velike zasluge »Sokola« za probujo naroda, za razširjenje narodne zavesti, mu je občinstvo burno ploskalo in priredilo »Sokolom« priske ovacije, ki so dosegle višek, ko je govornik »Sokola« pozivljaj, naj pogumno vstraja na svoji poti kličoč mu: »Le pogumno naprej v častni rdeči srjači!«. Da je Šiška v narodnem oziru toli probujena, da vlada v njej živahno narodno življenje, to je v prvi vrsti zasloga »Citalnice«, ki je dala prva krepak impulz za to in kar pred 25 leti veljajo tudi še danes dr. Valentin Zarnikove besede, da je Ljubljana središče, glava Slovenije, Šiška pa je šopek — Ljubljane. In če se ozira sedaj »Citalnica« nazaj na svoje četrstoletno plodovito delovanje, lahko je ponosna, to tem bolj, ker ni omejila svoje delovanje samo v ozkem domačem krogu, ampak je svoja načela zastopala tudi širini Slovenije. Častita njena zastava je vihrala že na zelenem Štajerskem, plapolala je na tužnem, tepanem Koroškem; v zlati Pragi je »šonela« na slovenskih prsih bratov Čehov in doli v krajih onstran Sotle so podnjokrvi bratje navdušeno popevali visoko pesem, da domovina, daš za tirana in kruto teptana, še ni propala. Pa tudi Šiška, ta trdnjava slo-

venskega imena, ne bo propadla, daš stegajo sedaj po njeni slovenski deči svoje grabeljive roke — mo-derni Herodeži. Da se pa to ne bo zgodilo, so nam porok navdušeni rodoljubi in rodoljubkinje v narodni Šiški, ki naj nikdar ne pozabijo, da so ponosni sinovi majke Slave. S pozivom, da naj »Citalnica« vtraja na začetni si poti tudi v bodoče, kličoč ji bodre »naprej« — je končal g. Resman svoj navduševalen govor. Občinstvo, ki je sledilo govornikovim izjavam z velikim zanimanjem in ki je zlasti burno odobravalo oni del govora, ki je meril na poskuse, vstanovit v Šiški nemško šolo, je izrazilo gospodu govorniku z gromovitim ploskanjem svoje priznanje in zahvalo.

Nato je izročila blagorodna gospa Juvandževa »Citalnični« zastavi drago cen trak, kojega so darovale rodoljubne šiške gospe in gospice, kličoč »Citalnici«, da bi i v naprej cvetela in rasla. Takisto so se izročili društvom »Sokola«, »Ljubljane«, »Slavcu« in »Tesarskemu in zidar-skemu društvu« prekrasni venc s trakovi v narodnih barvah kot da rilo narodnih šišenskih dam. S tem je bil glavni del sporeda končan.

Pevske točke so se, kakor je itak umevno, proizvajale vseskozi dovršeno, da smo zares v zadregi, katerim pevcom bi naj prisodili lovoriko. In ko se je pridela prsta zabava, to je bilo življenje in vrvenje. Vse pa se je koncentriralo okoli »Sokolske barake«, ki je nudila vsakomur, karkoli si je želel. Poleg pristnega domačega ovička penil se je francoski šampanec in kdo bi se čudil, ako je v obližu te zgradbe skoro zavladalo živahno vrvenje in da so zadonele navdušene pesmi? In te poredne prodajke, kako prepričevalno so znale govoriti na srce, da se je moralo zares omehčati srce vsakemu tetrovratnežu. Ob večeru se je prižigal umetelni ogenj, pokale so rakete, padale so korijandole, skratka razvila se je povsodi najživahnejša zabava.

»Citalnica« v Šiški je svoj jubilej proslavila na najdosojnejši način. Priprčala pa se je tudi na veliki vdeležbi, da živa v vseh slojih naj veže simpatije, kar ji naj bo v bodrilo, da krepko vtraja na potu, katerega ji je začrtal njen ustanovnik Anton Knez, na potu, po katerem jo je dosedaj uspešno vodil njen 23letni predsednik velezaslužni g. Fran Drenik. »Citalnica« v Šiški cveti in rasi!

Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani.

V mestni dvorani vršil se je včeraj dopoldne 65. redni občni zbor trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani. Udeležba članov je bila izredno velika, kar je z ozirom na agitacijo nekaterih nemških članov pač umevno; kakor se je pri glasovanjih pokazalo, bili so Slovenci v veliki večini. Predsedoval je društveni ravnatelj Emerik Mayer, kot zastopnik politične oblasti pa je bil navzoč magistratni konceptni pristav dr. M. Zarnik.

Poročilo ravnateljstva o poslovanju in stanju društva za leto 1902. ki je sestavljeno v slovenskem in nemškem jeziku, posnamemo, da je imelo društvo koncem lanskega leta 574 članov. Za bojne člane se je lani izplačalo 12 736 K 48 v, izrednih

podpor pa 5870 K. Valed odloka želne vlade se je skupno premoženje obeh društvenih oddelkov sorazumno razdelilo in znašalo koncem lanskega leta: premoženje bolniškega zaklada 89 451 K 46 v, premoženje podpornega oddelka pa 143 910 K 88 v. Krajnska hranilnica je tudi lani društvu naklonila podporo 600 K, pokojna gospa Lučovička Schaffar pa je volila društvu 1000 K. Občni zbor vzel je poročilo brez ugovora na znanje ter podelil ravnateljstvu ab-solutorij.

Po nasvetu ravnateljstva podelil je potem občni zbor za leto 1903 nekaterim za delo nezmogim siromošnim članom izredne podpore, in sicer trem članom po 50 kron mesečno, peterim članom po 40 kron in trem članom po 30 kron mesečno. Glede bivšega trgovca Karola Karingerja ki je bil mnogo let društveni član, predlagalo je ravnateljstvo 30 kron podpore mesečno, gg. Trček, Hlebš in Petrič pa so naglašali, da mora pri odmeri podpore biti merodajna le potreba. Tem nazorom pritril je tudi občni zbor ter je dovolil g. Karingerju za sedaj le 30 kron mesečne podpore.

Še živahnejša pa je bila razprava pri naslednji točki dnevnega reda: samostojni predlogi članov. Predsednik je izjavil, da je društveni član g. Stanko Vrtnik ravnateljstvu sicer plemenito naznanil, da bo v obnem zboru stavljal samostojni predlog, da pa predloga ni preciziral, kakor to zahteva § 43. društvenih pravil. Izjemoma da bo sicer do-pustil razpravo o naznanjenem samostojnem predlogu, glasovanja in sklepanja pa da ne more pripustiti. Gosp. Vrtnik omenjal je potem čudnega in razaljevega postopanja društvenega uradnika g. Vizjaka nasproti društvnikom ter zlasti proti predlagatelju ter je stavljal nasvet, naj se imenovani uradnik iz službe odpusti. Govornik omenjal je nadalje slučaj uradnikov tukajšnje kreditne banke, katerih ravnateljstvo ni hotelo sprejeti za člane, čeravno je še nedavno brez ugovora sprejelo nekega bančnega uradnika tvrdke I. C. Mayer. Gospod Vrtnik domneva, da se je to zgodilo z ozirom na narodnost dotičnih uradnikov in predlaga torej, naj se ne meri z dvojno mero in naj občni zbor izreče, da se dotični uradniki kreditne banke sprejmo za člane.

Društveni ravatelj g. E. Mayer izjavi opetovano, da teh predlogov ne more dati na glasovanje iz razloga, ker nista bila pravilno ravnateljstvu naznanjena vsaj osem dni pred občnim zborom in ker posegata tudi v delokrog ravnateljstva. Predloga naj bi se izročila ravnateljstvu, ki bo vedelo, kaj mu je storiti. Glede opazke, da je bil uradnik njegove menjalnice brez ugovora sprejet kot član društva, opozarja g. Mayer, da njegova menjalnica ni banka v pravem pomenu besede in je torej pač bitna razlika med njegovim zavodom in kreditno banko, ki itak stalno namešča svoje uradnike. Gospod Josip Petrič zastopal je mnenje, da občni zbor lahko sklepa takoj o predlogih, dočim je g. Josip Lukmann opozarjal na določilo § 43. društvenih pravil, ki pravi, da ima občni zbor pravico — ako tretjina navzočih temu pritrdi — določiti, je li in kdaj se ima sklepati o takih predlogih; vsekako pa da je treba sklicati po pravilih izreden občni zbor za rešitev te zadeve. Ko sta se v tem zmislu izjavila tudi gg. J. Baumgartner in zastopnik politične oblasti dr. M. Zarnik, stavlil je g. Ivetič predlog, naj se zadeva

izroči novemu odboru v primerno rešitev. Ta predlog bil je z veliko večino sprejet.

Pri tej priliki omenjamo, da je govor g. Baumgartnerja povzročil pri Slovencih opravičeno nevoljo in to tem bolj, ker je naglašal, da ne kaže, da bi turbulentni elementi pri obnem zboru sklepali o zadevi, ki spada v delokrog društvenega ravnateljstva. Sišali so se glasni klici nevolje. Predno se je prešlo k naslednji točki glavnega reda, spregovoril je še ravnateljev namestnik g. Treun ter izjavil, da se sprejem uradnikov kreditne banke ni zavrnil morebiti radi kake animozitosti, ampak zgolj zaradi tega, ker jih ravnateljstvo po doloilih društvenih pravil ni moglo sprejeti. Skoraj gotovo pa je, da bo treba dotična določila premeniti ter prilagoditi trgovskemu zakonu.

Potem se je prešlo k volitvi novega ravnateljstva. Glasovanje se je vršilo po listkih, kateri so se oddajali skrutinatorjem. Ker pa so se čuli ugovori proti takemu glasovanju, izjavil je zastopnik politične oblasti, g. dr. Zarnik, da pri tem načinu volitve ni garancije za pravilnost volilnega akta in da smatra volitev valed tega za neveljavno. Volitev naj se izvrši na podlagi društvenega imenika v izredni seji, katera naj se skliče v ta namen.

Slovenski društvniki, ki so bili, kakor že omenjeno, v veliki večini, protestovali so burno proti odložitvi volitve, vendar je predstojnik izjavil, da zaključuje občni zbor in da se bo društvenikom dan izrednega občnega zbora naznanil v tukajšnjih časopisih.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 3. avgusta.

— **Slovenci!** Vabimo Vas k XVIII. veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda, ki bo v četrtek, 6. avgusta t. l., v Litiji. Odhod iz Ljubljane ob 6. uri 14 min. zjutraj. Začetek božje službe ob polu 10. uri; začetek zborovanja v salonu gosp. Oblaka ob polu 11. uri. Po zborovanju skupni obed, za kateri naj se udeleženci do 4. avgusta t. l. zglaste pri odboru podružnice sv. Cirila in Metoda v Litiji. Kuvert brez vina 3 K.

— **Božji mlini meljejo počasi...** Dvorni svetnik Šuklje je kandidat klerikalne stranke za državni zbor. »Slovenec« je to kandidaturu pozdravil s posebnim člankom, v katerem je hotel katoliškim duhovnikom, eliti katoliško narodne armade, dopovedati, da je Šuklje najboljše vseh kandidatov, kar jih je mogla stranka dobiti in da zahteva blagor naroda (!!), da duhovniki vse pozabijo, kar je bilo, zlasti Šukljevo liberalno preteklost. In da bi pomiril duhovnike, ki morda niso zadovoljni s kandidaturu moža, ki jih je svoj čas z bičem svoje satire tako krvavo bičal, razglša »Slovenec«, da je Šuklje že dlje časa njegov visoko čislani sotrudnik in da je že formalno vstopil v tabor katoliške stranke. To bi naposled moglo zadostovati, toda »Slovenec« se je zdelo še premalo. In zato je še povedal, »da je nekdanji liberalec

— Lej, Viktor, je nakrat vzkliknil Dolinar — ravno zdaj mi je prišla dobra misel. Ali nimaš nič veselja za politiko in za časnkarstvo? Dosti se ne da zaslužiti, a skromen človek bi že za silo izhajal. Gospod Dolenc išče že dlje časa sotrudnika, ki bi mu pomagal pri »Edinosti«. Ti bi bil kakor nalašč zato. Seveda, Dolenc je revež, dosti bi ne mogel plačati, ali za toliko časa, da dobiš boljše službo, bi že nekako šlo.

Sancin pa je skrbnega Dolinarja smehljaje zavrnil, rekši:

— Ne, ljubi prijatelj, to ni nič zame. Sicer pa se mi ne godi tako slabo, kakor morda misliš. Pridobil sem si nekaj zvez in upam, da si kot agent že pomorem naprej, boljše kakor kot sotrudnik »Edinosti«. In jaz nisem zadovoljen samo s tem, da se preživim, jaz hočem postati bogat, sicer mi pa slovenska politika nič kaj ne ugaja in zato me tudi nič ne mika, da bi se ji posvetil.

— Naša politika ti ne ugaja? Kako si jo pa ti misliš? Saj vendar delamo za slovenski narod z vsemi močmi in z velikimi žrtvami.

— Da, to je res! Posebno ti si nenadomestljiv agitator. Sploh ste pa vsi pošteni, navdušeni možje, že tudi nič — več. Ali vendar ti odkrito rečem: vsa slovenska politika je zavajena. Tako ne pridemo nikamor na prej. Že dvajset let imamo ustavo ali še vedno smo tam, kjer smo bili pred dvajsetimi leti, ko so Nabrgoj in njegovi tovariši začeli orati ledino.

— Tega vendar nismo mi krivi, da ne pridemo naprej, je ogorčeno protestiral Dolinar, saj storimo vse, kar je mogoče.

— Da, da — ali kaj pomaga ves trud — ko pa ste mehki, popustljivi in se ne upate nastopiti brezobzirno. Povej mi na primer, čemu se vedno vežete z Burgstallerjem in laškimi konservativci? Da branite avstrijsko misel? Če gori moja hiša, ne pojdem gasit županovoga kozolca in re-ovat njegovih snopov! Roka roko umiva! Če hoče država, da jo Slovenci branim, mora tudi ona za nas storiti, kar zahtevamo, sicer se zanjo ne brigamo in naj dobi kjer hoče ljudi, ki pojdejo zanjo po kostanj v ogenj.

— Saj v drugi državi bi se Slovencem še slabše godilo.

— Na tebi, ljubi bratec, vidim, da tržaški Slovenci še dolgo ne pridemo iz puščave suhih fraz na svetle višave novih političnih misli. Če pojde z nami tako naprej, kakor sedaj, potem v sto letih sploh ne bo v Trstu Slovencev in tedaj bo pač vse eno, pod čegavo oblastjo da bodo naši zanamci. Sicer pa pustiva politiko.

— Ali tak talent, kakor si ti, se je jezil Dolinar, vendar ne more ostati agent. Saj bi te bilo stokrat škoda!

— Beži, beži, se je posmehoval Sancin. Talent gor ali dol — to je v življenju brez pomena — vse je slučaj! Koliko Rafaelov, Napoleonov in Kantov je že klavrno poginilo v starem mestu na slami, pravi ženiji, ki pa se niso mogli izkopati iz nižav, ki niso imeli sreče. Ne — jaz ostanem agent in upam, da mi pojdeš kot staremu znancu na roko, če bi te kdaj prosil za tvojo podporo.

— Od srca rad, je rekel Dolinar, in podal prijatelju roko.

Sedela sta še dolgo skupaj v pri-

jateljskem pogovoru in se ločila šele pozno zvečer.

Sancin je počasi korakal proti svojemu domu. Zamisljeno je zrl v tla in zdaj in zdaj obstal, kakor bi mu nekaj prav posebnega rojilo poglavi.

Stanoval je v stari visoki hiši tik za magistratom. Ko je prišel domov je našel na mizi pisemce, udobno, duhteč pisemce, kakor jih pišejo ženske. Naglo je raztrgal zavitek in prečital pisemce. Bilo je kratko, a tehtno. Glasilo se je tako - le:

»Ljubi Viktor! Oprosti mi — ali najino znanje mora nehati. Jaz sem te resnično ljubila, ljubim te pravzaprav še danes — a jaz sem revna, kakor ti, v revščini pa ne morem živeti. Pozabi me, saj tudi nisem vredna, da bi se me spominjal, kajti jaz sem postala metresa bogatega gospoda, ki mi poskrbi tisti sijaj in tiste udobnosti, po katerih je vedno hrepenelo moje srce. Z Bogom!

Angiolina.

Ko je Sancin prečital to pismo, je nekaj časa nemo zrl predse. Potem pa se je hripavo zasmejal, zmeč-

kal pisemce, je vrgel zaničljivo v kot in glasno vskliknil:

— Kakšen slučaj! Tisti dan, ko sem se jaz prodal vladi, ko sem se izneveril svojemu narodu in postal vladni špijon — tisti dan se je moje dekle prodalo bogatemu grešniku. Pa reci kdo, da ni vse laž, vse življenje je ena sama laž. Zrak resnice je tako čist, da ga ljudje sploh ne prenašajo in zato lažejo in bodo vedno lagali, a največja vseh laži je vendar ljubezen.

Hodil je dolgo po sobi semintja in delal svoje načrte, a vedno mu je prišlo v spomin dekle, ki ga je zapustilo tako nenadoma. Kdo jo je vjel v svoje zanke — to mu je naj bolj rojilo po glavi, a odgovora ni vedel. Končno je utrujen legel na posteljo, a zaspati ni mogel. Šele ko se je jelo daniti, je zatisnil oči, a še v polu snu so mrmrale njegove ustne: Svojo čast sem prodal! — Kdor za denar proda svojo čast, a dobi v plačilo ponarejene bankovce, je osel. — Jaz pa ne bom osel.

Bogat bom. Denar, denar — to je vse.

klje na trnjevi poti skušen živ-
nja priboril si trdno katoliško pre-
danje. E, božji mlini počasi me-
jo; četrt stoletja so potrebovali
edno so zmleli Šukljejev liberali-
m. Trnjeva pot — od skromnega
ednoličnega učitelja do dvor-
ga svetnika in centralnega ravna-
ja — je dobro povedano, še boljše
trdno katoliško prepričanje, naj-
ljše pa je »Slovenčeva« izjava, da
narodno napredna stranka vsled
kljejeve kandidature — konsterni-
ma. Raca na vodi, če to konsterni-
nje ne bo vleko, potem ima sam
odej svoje kremplje vmes, kajti če
narodno napredna stranka konsterni-
rana, je to zanesljiv dokaz, da so
erikanci na pravi poti. Naj torej si
ta katoliško narodne armade le do-
šlja, da smo liberalci »konsterni-
ni« vsled Šukljejeve kandidature,
aj lahko čakamo, da se
seznidijo besede, ki jih
izustil v pliven član kle-
kalne stranke: Če volimo
Šukljeja — denemo sami
bi štrik okrog vrata. Se-
da, božji mlini meljejo počasi, a
nesljivo, to se vidi pri klerikalcih,
so prišli že na Šukljeja in po-
vlija svojo stranko na njegovo
rdo katoliško prepričanje.

— **Glas za slovensko šolo**
Trstu. V zadnji seji mestnega
eta tržaškega je bil sprejet pred-
g, da se pri Sv. Ivanu na ondnotni
dski šoli ustanove italijanske pa-
leke. V imenu slovenskih članov
estnega sveta je dr. Gregorin se-
kel proti temu predlogu, ker te-
raleke niso potrebne in ker ta-
tanovitev pomeni krivico v mestu
trajodim Slovincem. Že leta 1884
1429 očetov vložilo prošnjo za
tanovljenje slovenskih ljudskih šol
okrožju mesta, leta 1894 pa je
do dokazano število 854 učencev
ovenske narodnosti v istem okrožju,
olžnih pohajati ljudsko šolo, ne da
se tržaška občina do danes, to je
skoraj 20 letnem neprestanem
ledovanju in zahtevanju, čutila
lžno ustanoviti slovenske šole v
estu, utemeljuje ponovno odkloni-
v dotični zahtevanj s pristo-
ditvijo, da slovenski mestni otroci
ako pohajajo ljudske šole v Ro-
tu, na Verdeli, v Škedenju, v Bar-
vlijah in celo — na Katinari, ka-
ta poslednja šola je oddaljena od
esta celih 390 kilom. Ako se noče
tanoviti slovenske šole v okrožju
esta za 854 učencev in ravno na-
denega razloga, bi pomenjalo brez-
omno krivico ustanovljenje itali-
jskih paralel za število, še nedo-
tano, 200—300 učencev, kateri ni-
jo niti 1 kilometer poti od sve-
ga Ivana do bližnje šole v ulici
andler. Treba je pa opomniti, da
200 učencev, kateri, kakor se
li, pohajajo otroški vrt na Verdeli,
pada velik del slovenski narod-
sti. Omeniti je še, da glasom šol-
ih izvestij c. kr. ljudskih šol in
vratne šole pri sv. Jakobu, število
ovenskih učencev v okrožju mesta
aša v šolskem letu 1902/3 blizu
00, kateremu številu je še dodati
evilo slovenskih učencev, ki so
siljeni pohajati italijanske ljudske
e. Ako glasom opetovanih škle-
v tega mestnega sveta ni potrebna
dska šola za več nego 1000 slo-
vskih učencev ter se pošilja iste
šole, oddaljene skoro 4 kilometre,
ne more trditi, da je potrebna
a za 200—300 učencev, kateri
ajo na razpolaganje dobro urejeno
o oddaljeno komaj 1 kilometer.

— **Novo nemško društvo.** Ljubljani so Nemci ustanovili
mško delavsko društvo kot
vsenemške delavske organizacije.

— **Učiteljska vest.** Učite-
a v Polhovem Gradcu, g.pč. Roza
rkovič, pride v Ljubljeno na
jersko.

— **Poročil se je v Ljubljani**
e 29. m. m. c. in kr. računski pod-
nik I. razreda g. Josip Močan z
spodično Marijo Hočvarjevo.

— **Prvo predavanje za**
akademike je v sredo 5. t. m.
eter ob 9. uri v gornjih prostorih
adejeve restavracije. Ker so k
emu vabljani akademiki in abitu-
anje najrazličnejših političnih na-

zirani, utegne postati debata jako
živahna in zanimiva. Na dnevnem
redu je edina točka: Razprava —
uvod in debata — o »internacijska
lizmu«.

— **K slavnosti gasilcev v**
Pragi gredo v imenu zveze kranj-
skih gasilskih društev g. tajnik Fran
Ka. Trošt in odbornik Fran Papler,
za ljubljansko gasilno društvo g.
načelnik A. Širicelj in blagajnika
Fran Barle in A. Leutgeb. Tej de-
putaciji pridružijo se tudi Hrvati dne
12. t. m. t. j. na dan odpotovanja.

— **Ob petindvajsetletnici**
okupacije Bosne in Hercego-
vine. Dne 15. t. m. se bo v Ljub-
ljani na slovesen način praznovala pe-
tindvajsetnica okupacije Bosne in He-
rcegovine. Ni dvoma, da bo udeležba
pri tej slavnosti velika. Priprave vsaj
kajžje, da računa slavnostni odbor na
mnogobrojni poset. Mnogo jih živi še
danes, ki so se udeležili okupacije in
mnogo, ki so bili priče burnih časov
vojaške sile. Zlasti v nas Slovincih
jih je veliko, ki so leta 1878 sodelo-
vali pri pacifikaciji dveh dežel, kojih
usoda je bila več sto let izročena ne-
mitemu tujemu gospodstvu. Ko je 28.
junija 1878 mandat za okupacijo Bosne in
Hercegovine kongres v Berlinu izročil
Avstro-Ogrski, tedaj je armadno po-
poveljstvo takoj mislilo na to, da se
pošljejo preko Save in Une in čez her-
cegovinsko mejo tisti oddelki Avstrijske
vojske, ki jih vsaj po veliki večini tvo-
rijo vojniki slovenskega rodu. In res se
je koj s početka mobilizoval XIII. ar-
madni voj, ki je bil takrat sestavljen
skoro izključno iz samih slovenskih vo-
jaških čet. Udeleženi so bili 7., 17.,
22. in 47. pehotni polk, (Korošci,
Kranjci, Primorci ozir. gorški Slovinci
in Stajerci), potem 7. lovski bataljon.
Ostali so ti oddelki v res čas v Bosni in
Hercegovini, dokler nista bili deželi po-
polnoma pomirjeni in niso bile vojaške
operacije do cela končane. Slovinci to-
rej niso bili pri okupaciji samo v čast-
nem številu zastopani, ampak so v pri-
meri z drugimi sobojniki tudi največ
trpeli. Znano je, s kakimi težavami se
je avstrijska vojska borila pri posejanju
dežel. Pred seboj močna kardela fanatiziranega sovražnika — krvoločnih po-
tomcev nekdanjega krutega napadalca
slovenskih pokrajin za časa turških
vojska, okoli sebe pa vse polno ustaš-
kih volunov, brez cest, a v svesti si s
svojih dolžnosti in zvesto udani najvi-
šjemu vojnemu poveljniku odbili so
naši vojniki vse sovražne napade v ne-
številnih praskah in bitkah, premagali
vse ovire in končno pomirili tamošnje
prebivalstvo. V Bosni in Hercegovini
pa se je tudi prvič v resni borbi merila
s sovražnikom naša po novem brambe-
nem zakonu, ki sloni na splošni vojaški
dolžnosti, organizovana vojska. Vsled
tega zakona je dobila naša armada
mnogo več inteligence nego jo je imela
v prejšnjih časih, na drugi strani pa
je bilo število izvršenih rezervistov pri
mobilizaciji okupacije Bosne in He-
rcegovine primeroma veliko večje, kakor
v prejšnjih vojnah. Tudi so pri okupa-
ciji Bosne in Hercegovine privrati so-
delovali rezervni častniki. Prizadeti so
bili torej vsi sloji prebivalstva, in vsled
tega se pa tudi jubilatje dandanes do-
kaj razlikujejo po svojih mestih, katera
zavzemajo v socialni družbi. Slavlje
petindvajsetletnice okupacije Bosne in
Hercegovine je torej nekako epohalnega
pomena, kajti zastopani bodo, kakor
se nadejamo, pri njem v mnogem šte-
vilu nekdanji udeleženci vojne iz pri-
prostih pa tudi iz oddelčnih krogov, kar
se v jednaki meri od slavej vojnih do-
godkov iz prejšnje dobe ravno ne more
trditi.

— **Dijaška ustanova.** Leta
1875 v Croučah umrl župnik, gosp.
Josip Supin, je testamentarično
volil večjo svoto za napravo dijaške
ustanove. Ta ustanova se je sedaj
aktivirala in znaša glavica 10.600 K.
— **Zahtevajte povsod slo-**
venskih časopisov in Ciril-
Metodovih užigalic. Poroča se
nam iz Celovca: Ko sem prišel pred
dvema leti v Celovec, moral sem
hoditi v Žibertovo kavarno, ako sem
hotel čitati kak slovenski časopis,
ker drugje ni bilo nobenega dobiti.
Sedaj se dobe slov. časopisi že v
različnih kavarnah in gostilnah, a še
vedno je dosti kavnarn in gostiln, ki
nimajo nobenega slov. časopisa, dasi
jih obiskujejo največ Slovinci. Tako
se na pr. v kantini kranjskega pš-
polka št. 17 dobe samo nemški ča-
sopisi in po mizah so razpoložene
samo nemške užigalice. Moštvo ega
slovenskega polka se seveda ne za-
nima za nemške liste, vsak bi le rad
kak izvedel iz domačih krajev. Da v
kantini ni slov. lista, tega so pa Slo-
vinci sami krivi. Ako bi Slovinci
zahtevali slov. časopisov in Ciril-
Metodovih užigalic, bi jih kantiner
g. T. kmalu naročil.

— **Strelna** je udarila na Veliki
Loki dne 31. julija ob polu deveti
uri dopoldne v zvonik podružne cer-
kve sv. Jakoba. Na srečo je bil po-
sestnik Franc Kozlevčar ravno pred
osodepolno uro tri fanteje v starosti
2 do 8 let odpravil izpod zvonika,

kjer so se igrali z vrmi zvonov. Ko
so se odstranili — eden je prišel do
bližnje hiše 10 korakov od zvonika
proč, drugi do 15 korakov, tretji je
bil šel domov — je treslo v zvon-
nik. Omenjeni posestnik je bil pač
rešitelj teh fantižev in ročil jih je
gotove smrti; kajti strela je šinila
nad kazalom v zvonik, šla po no-
tranjšnji zvonika do kora in potem
zvonik v treh krajih predrla in znatno
poškodovala. Škode je napravila do
šestdeset kron.

— **Umor in samomor.** V
soboto jutraj se je zgodil v Mari-
boru strašen slučaj. 55letni Jakob
Živko, ki je prej skupno s svojo
ženo imel kupčijo s perutnino v Ma-
riboru, je sedaj živel ločeno od svoje
žene. V soboto jutraj je srečal svojo
ženo, katero sta spremljala njen zst
in njen 10letni unuk, in se začel z njo
prepirati. Nakrat je potegnil revolver
iz žepa in na cesti ustrelil svojo ženo,
zadel jo je tako nesrečno, da je bila
takoј mrtva. Živko je potem ustrelil
tudi na svojega zeta, na kar je ta z
10letnim dečkom zbežal in naznanil
žalostni dogodek prvemu redarju, ki
ga je srečal. Med tem je bil Živko
tudi sam nase ustrelil, a se ni dobro
zadel. Kroglja ga je le malo oplazila
na čelu in predrla njegov klobuk.
Ko je videl redarja, ki je v sprem-
stvu Živkovega zeta in dveh zidar-
jev hitel proti njemu, je Živko tudi
ustrelil na redarja ne da bi ga zadel
in je potem zbežal. Na bregu Drave
je na to sam sebe ustrelil v prsi.
Postavil se je tako na breg, da je
moral pasti v vodo. Ko je redar pri-
hitel do brega, je videl, kako je
Živko izginil pod vodo.

— **Rajhenburški dijaki** pri-
redijo v nedeljo, 9. avgusta t. l., ob
polu 8 uri zvečer v restavraciji »Un-
schulda« veselico. Igra se: 1) »Pra-
vica se je izkazala«. 2) »Eno uro
doktor«. Po igri prosta zabava, ples,
šaljivi prizori itd.

— **Tržaško namestništvo**
je prepovedalo mestni občini in Trstu
udeležiti se razstave v furlanskem
Vidmu, ker je na razstavi avstrijs-
skemu Primorju namenjen oddelke
ki se imenuje »Venezia Giulia«, in
ima torej iradentistični značaj. Isto
tako je namestništvo prepovedalo
tržaškemu laškemu društvu novi
društveni grb, ker je sestavljen v
italijanskih barvah.

— **»Slovenčeva« coper-**
nica. »Slovenec« ima neke na
Tržaški cesti copernico v osebi Neže
Štut, za koje čast se je krepko po-
tegnil. Menda je mislil priskrbeti
svojim naročnikom v pasjih dneih
posebno zabavo, ker je to neznatno
sedno zadevico s svojim suhim hu-
morjem zaslužil. Smejal pa se ni nihče,
ker vsakdo ve, kako nastanejo take
tožbe klepetavih babur, pač pa si je
odvrnil za vselej enega somišljenika,
ki je dosedaj verno čital šenklaško
glasilo. Da bi bila dotična ženska
res copernica, tega seveda tudi to-
ženi Stefan Kozjek ni mislil, ravno
tako, kakor ne misli tisti, ki reče
komu »osele«, da ima pred seboj res
dolgohuljača. A razaljšivo je vse,
kakor tudi tako primerjanje po na-
šem kazenskem zakonu ter se mora
kaznovati, dasi iz človeka ni postal
osel, iz Neže ne copernica. Kozjeku
pa, ki je priletel, in dosedaj popol-
noma neomadeževan mož, je do take
prisposobe dala »Nežak« sama po-
vod, ker bi bila rada stanovala v
njegovi hiši, a ker je Kozjek ni ma-
ral, zagrozila je, da ne bo srečen,
kdor bo hival v tisti sobi. In potem
se je pokazal »prst božji«, ki menda
toliko imponira »Slovencu« ter se je
res strop podrli. In mož, ki je čital
vedno »Slovenčeva« razodetja, je
prišel vsled njegovih inspiracij do
usodne sedbe ter jo tudi izrekel.
Sedaj pa ko ga je preverilo, da ga je
»Slovenčeva« hipnotizirala o »slu-
čaju, ki ni slučaj, pripravilo na stare
dni v prvo kazen, se je odpovedal
»Slovencu« in njegovim naukom o
copernicah in drugih vražah za
vedno.

— **Samomor na veselici.** Včeraj zvečer se je v Vrben pri
Št. Jurju ob južni železnici na vese-
lici, kat ro je priredila podružnica
sv. Cirila in Metoda, ustrelil zavaro-
val i uradnik pri »Janus« Franc
Kavčič, star 23 let, iz Zgornje Pri-
stave, občina Št. Vid pri Ptuj, sta-
nujoč v Ljubljani na Starem trgu
št. 32. Vzrok samomoru je nesrečna
ljubezen.

— **Električni voz je podr-**
la tla v soboto popoldne na Po-
ljanski cesti kuharico Marijo Hrastar-
jevo, stanujočo na Kunovi cesti št. 21.
Imenovana je šla po hodniku in je
naenkrat stopila s hodnika na progo,
ko je ravno privozil električni voz.
Voznik je sicer zvonil, a Hrastarjeva
ni slišala zvonjenja. Voz jo je podr-
la na tla in se je ona na čelu in na
levi roki poškodovala.

— **Tatvine.** Včeraj med 4. in
7. uro popoldne je bilo uradniku g.
A. S. iz njegovega stanovanja v Klju-
čarskih ulicah št. 3, II. nadstropje,

ukradenih 20 K denarja iz zaprte
omare. — Petru Černetu, hlapcu v
zalogi za pumtišamsko pivo, na Ma-
rije Terezije cesti št. 16, je bila iz
sobe ukradena denarnica s 30 K.

— **Samomor vojaka.** Včeraj
ob 4 uri popoldne ustrelil se je v
okrarni na Poljanskem nasipu pro-
stak bramborskega pešpolka št. 27
Anton Fijav iz Loč. Zaklenil se je
v sobo, si nastavil puško pod brado
in se ustrelil. Kroglja mu je šla skozi
glavo. Bil je takoj mrtav.

— **Z voza padel.** V soboto
popoldne se je na Poljanski cesti
posestnika Francu Brezovarju z Bi-
zovika vtratil vol električnega voza.
Vol je zdiral po Poljanski cesti in
ga Brezovar ni mogel obdržati. Padel
je z voza in se na čelu in na levi
roki poškodoval.

— **Tatvina pred 26 leti.**
Včeraj popoldne je prinesel neki
moški slaščičarici Heleni Nemeš na
Marijin trg 1 K 20 vin., češ, da ji je
to svoto pred 26 leti na Tržaški cesti
ukradel.

— **Tujci v Ljubljani.** Meseca
julija t. l. je došlo v Ljubljano 2325
tujcev, torej 45 več nego prejšnji
mesec. O t. h. se jih je nastanilo v
hotelu »pri sloncu« 702 tujcev, pri »Ma-
liču« 460, pri »Lloyd« 288, v hotelu
»Južni kolodvor« 200, pri »Struklju«
145, pri »Avstrijskem cesarju« 103,
pri »bavarskem dvoru« 50, pri »Graj-
žarju« 37 in v ostalih gostilnah in
prenočiščih 340 tujcev.

— **V Ameriko.** Dne 1. t. m.
se je odpeljalo z južnega kolodvora
99 Hrvatov in 11 Slovincov, dne 2.
t. m. pa 27 Hrvatov in 27 Slovincov
v Ameriko.

— **Izgubljene reči.** Jera Ro-
gel, posestnica v Spodnjem Berniku
št. 39, je izgubila včeraj dopoldne
na poti od frančiškanske cerkve po
Frančiškanskih ulicah, Miklošičevi
cesti, Prednih ulicah in po Dunaj-
ski cesti do topničarske vojašnice
denarnico, v kateri je imela dva ban-
kova po 20 K in nekaj drobca. —
Trgovčeva soproga Josipina Čudnova
je izgubila na poti od Mestnega trga,
po Spitalskih in Prešernovih ulicah
do Dunajske ceste brilant. — Urad-
nikova soproga Terezija Schnabel,
stanujoča na Dovozni cesti št. 2, je
izgubila neke v mestu zlato verižico
s privescem.

— **Društvena godba** kon-
certuje danes, to je 3. t. m., v restav-
raciji g. Perlesa. Začetek ob 8. uri
zvečer, vstopnina 40 vin.

— **Koncert.** Godba na lok,
pod vodstvom kapelnika gosp. Ferdo
Majcena, vrši se danes ob 8. uri
zvečer na vrtu restavracije »pri Fan-
tinij« Vstop prost.

* **Najnovejše novice.** Most
se je podrli v Portlandu v Ameriki,
ko je bilo na njemu več sto ljudi, ki so
gledali plavalce. Nad 50 oseb je izginilo v
reki. Desetdaj so našli le 5 mrtvih. —
Kuga na Lloydovem parniku.
Parnik »Melpomene« tržaškega Lloydja
je vzel v Hongkong 260 Kitajcev na
krov. Med potoma je obolelo šest Ki-
tajcev za kugo. Štirje so umrli, ostale
Kitajce so izkrcali v Singaporu. V
Trstu je zdravniška preiskava našla vse
na parniku zdrave. — Zaradi mo-
tenja vere po 13 letih zaprt.
Poštni uradnik v Nimbргу, Josip
Rumunel je imel pred 13 leti preda-
vanje »Bog in narava« drž. pravdnštvo
je zasledilo v njegovem predavanju
hudodelstvo motenja vere ter začelo
proti njemu preiskavo. Rummel je zbe-
žal v Ameriko ter si pridobil precej
premoženja. Ko je prišel te dni obiskat
domovino, ga je državno pravdnštvo
dalo aretirati ter ga niti proti visoki
kavciji noče izpustiti. — Srbski kralj
proti darovom. Srbski uradni list
razglašal kraljevo naredbo, da kralj ne
sprejme več nobenih daril hodisi iz tu-
ali inozemstva.

* **Nazori Petra Roseg-**
gerja. Ob 60 letnici rojstva štajer-
skega domorodnega pisatelja Roseg-
gerja prinašajo listi o njem razne
izreke in njegove nazore. Tako je
pisal Rosegger nekemu delavskemu
listu o narodnosti: »Narodnost je po
mojem mnenju velika nesreča za
človeštvo. Toda ista je enkrat tu in
mora se ž njo računati. Proklet
bodinarod, kinapada! Gorje
narodu, ki se ne brani!« —
Glede cenzure in državnega pravd-
nika je pisal: »Ko bi le mogli že
enkrat rešiti ljubega Boga iz rok po-
licije; preveč ga že smeši.«

* **V pasjih dnevih zmrz-**
nil. V torek je prišel odvetnik dr.
Benschner iz Lipskega v Schlading
z namenom, da gre na znano goro
Dachstein. Najeti vodnik mu je sicer
odsvetoval, napraviti to turo, a
dr. Benschner ni odnehal. Šla sta
torej na Dachstein. Na potu pa se
je vreme sprevrglo, začelo je snežiti
in dr. Benschner je tako omagal, da
ni mogel naprej. Ostal je z vodnikom
vso noč v snegu in — zmrznil.
Vodnik je komaj utekel smrti.

* **Značilna dogodba** se po-
roča iz Monte Carla: V Monaku se je

te dni slavil rojstni dan kneza Alberta.
Na slavnostnem vzporedu je bila med
drugim tudi predstava v gledališču, pri
kateri je bil navzoč tudi knez. Dolo-
čeno je bilo, da se ima med prvim in
drugim dejanjem zapeti narodna himna.
To nalogo je prevzel monaško pevsko
društvo pod vodstvom svojega kapel-
nika, ki je bil sicer dober glasbenik,
a je imel to napako, da je bil vselej
— kakor vsi umetniki sploh — zelo
zamišljen in raztresen. Narodna himna
se pričinja z besedami: »To je naš
predragi knez, naš vladar Albert.« Slav-
nostna predstava se je začela. Z za-
dovoljstvom je zrl knez doli iz vladar-
ske lože na svoje mu vdane podanike
ter jih priazno smehljajo pozdravljal.
Zastor se je dvignil in na oder je
stopil najboljši igralec monaškega gle-
dišča, da bi deklaroval slavnosti pri-
meren monolog iz neke italijanske drame
priznanega umetnika, ki se končuje z
globokomnim vprašanjem: »Vse plem-
enito mora propasti, zakaj svet rodeva
sedaj samo še roparje in morilce! In
kdo je največji vseh roparjev?« Igralec
Gvido Contanelli je z umetniškim ognjem
recital ta monolog in s posebnim pa-
tosom in povzdigneno završil svojo
deklamacijo, ki se končuje z besedami:
»Kdo je največji vseh roparjev?« In
kakor se spodobi, je zrl igralec neko-
liko časa molče, zamišljen in tužen na
tla, da bi napravil tem večji vtis na
poslušalce. V tem hipu pa je vzdignil
pevovodja pevskega društva, ki je
mislil, da je čas, da se zanoje narodna
himna, svojo palčico in iz štrideset
grl je zadonel pesem, da je odmevalo
po gledališču »To je naš predragi knez,
naš vladar Albert!« — Kaj se je nato
zgodilo, o tem viri molče!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 3. avgusta. Ogrski mi-
nistrski predsednik grof Khuen-
Hedervary pojde v srdo ali v
četrtek v Ischl, da izroči cesarju
demisijo.

Budimpešta 3. avgusta. Splo-
šno prepričanje je, da mora grof
Khuen-Hedervary odsto-
piti. Čuje se, da sta grof
Stefan Tisza in dr. We-
ckerle brzojavno poklicana
k cesarju v Ischl.

Budimpešta 3. avgusta. Ne-
odvisna stranka uprizori večjo ak-
cijo proti aristokratski
kliki v narodnem kazinu in za-
hteva, da mora biti grof Ladislav
Szapary odstavljen kot
tajni svetnik.

Budimpešta 3. avgusta. Ko-
misija, ki preiskuje korupcij-
sko afero zasliši danes ministr-
skega predsednika grofa Khuena-
Hedervarya

Budimpešta 3. avgusta. Bivši
ministrski predsednik baron De-
zider Banffy je mnenja, da je
Khuen-Hedervary izgub-
ljen in zastopa mnenje, da mora
vlada proti grofu Szaparyju začeti
disciplinarno preiskavo.

Budimpešta 3. avgusta. Die-
nes ni pobegnil v Hamburg, mar-
več v Švico, kjer je popolnoma
varen.

Rim 3. avgusta. Papež še
vedno ni izvoljen, sv. Duh
še vedno ni razsvetlil kardinalov.
V soboto sta bili dve volitvi —
obe brezvspešni; včeraj so kardi-
nali zopet dvakrat volili in oba-
krat brez uspeha. Ta negativni
izid je naznanil dim nad sikstin-
sko kapelo; dopoldne se je zaka-
dilo ob 1/12, popoldne ob 6 uri.

Rim 3. avgusta. Nad sikstin-
sko kapelo se je danes ob 11. uri
16 minut pojavil beli dim v znak,
da je tudi današnja dopoldanska
volitev bila brez uspeha.

Berolin 3. avgusta. Na di-
rektno vprašanje, ča je rod-
binski svet res sklenil, da naj
se knez Ferdinand Koburzan od-
pove bolgarski kroni, je došel od-
govor, da je vest neresnična.

Gospodarstvo.

— **Mestna hranilnica v**
Novem mestu. V mesecu juliju
1903 je 291 strank vložilo 156.844 K
81 h, 234 stranke vzdignil 70.280 K
94 h, torej več vložilo 86.563 K 87 h,
9 strankam se je izplačalo hipoteč-
nih posojil 28.900 K, 95 menic se je
eskomptovalo za 35.640 K, stanje vlog
2.345.605 K 12 h, denarni promet
481.538 K 94 h. Vseh strank bilo
je 900.

